

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Тодор Попнеделев

Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

за конкурса за професор по 2.2. История и археология (История на България – нова българска история), обявен за нуждите на исторически факултет на СУ „Климент Охридски“ –
Държавен вестник, бр. 82, 3.Х. 2014 г.

На обявения конкурс за професор е представена кандидатурата на доц. д-р Веселин Костов Янчев. Той участва с голяма като обем и качество научна продукция. Тя е обособена в четири основни сфери – I. Военна история; II. Институционална история; III. Политическа история и IV. Учебна литература, която обхваща: три книги (две от които самостоятелни), четири студии, пет статии, един албум и два учебника.

В настоящото становище ще обърна внимание на някои страни от изследователската и преподавателска работа на доц. д-р Веселин Янчев. Най-напред ще се спра на монографията на колегата – „Армия, обществен ред и вътрешна сигурност между войните и след тях (1913 – 1915 и 1918 – 1923)“. Тя на практика е хронологическо продължение на хабилитационния му труд „Армия, обществен ред и вътрешна сигурност. Българският опит 1878 – 1912“ и практически говори за задълбочения интерес на кандидата към темата.

В представеното за конкурса изследване доц. д-р Веселин Янчев съвестно е издирил и прецизно обработил огромен масив от документи, засягащи всички необходими за изясняването на темата извори. Трябва да се подчертае отличното познаване и представено от автора на законодателната и нормативна уредба, държавното законодателство като цяло и техните промени във времето за мястото и ролята на армията. Авторът е анализирал максимално пълно наличната историческа

литература, отразяваща пряко или косвено проблемите, проучени в монографията.

Този подход е дал възможност на доц. Янчев да постигне целите с изследването си, а именно да представи реалистично вътрешните функции на армията в мирновременните периоди след Балканските войни и началото на Европейската война, а също във времето от нейния край до преврата на 9 юни 1923 г. Задълбочено е разгледано „новото място“ на армията в тези напрегнати за нацията години, трансформациите, които тя търпи, мястото, което ѝ отреждат различни политически фигури и партии, „съжителството“ помежду им, конфликтите и опитите тя да бъде „овладяна“, и т.н. На тази основа авторът разкрива ролята на армията за запазване на българската държавност и вътрешен ред с оглед нормалното функциониране на обществото и осигуряването на неговото градивно развитие.

Едновременно с това доц. Янчев е успял реално да очертае същността на редица политически процеси и факти от гражданската ни история, да преодолее като изследовател преднамерения конюнктурен прочит, очертан в следдеветосептемврийската ни историография – по-конкретно за събитията от септември – октомври 1918 г., политическите конфликти през 1919 г., а също транспортната стачка от 1919 г., отношенията БЗНС – Военен съюз – армия и други.

Другата самостоятелна монография на доц. д-р В. Янчев, представена на конкурса е „Службите за охрана в България. От княза до президента 1879 – 2013“. Тя подчертава афинитета на автора към проучването на структури и институции, които по принцип дават стабилното развитие на една държавна система. На фона на цялостното развитие на страната за пръв път в историографията е представено създаването, еволюцията и трансформацията на службите за охрана на държавния глава, вътрешните и външни фактори, които са повлияли върху

това и не на последно място ролята на българските политически фигури, които службите са обслужвали. Изследвана е и промяната в същностната функция на тези служби, съобразно ценностите на обществото и модела на управление. Тази многопластова картина авторът е постигнал отново чрез използването на възможния изворов материал и наличната, оскъдна литература, засягаща проблема.

Безспорните качества на доц. В. Янчев като изследовател са потвърдени в неговото представяне на десетки научни конференции и форуми с национално и международно участие, а също пряко се отразяват и върху неговата преподавателска работа в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. От назначаването му във факултета през 1999 г. д-р Янчев води семинарите по Нова българска история, а след хабилитацията му през 2005 г. и основен лекционен курс по „Нова българска история 1878 – 1944 г.“ за специалностите История, Етнология, Архивистика и документалистика, История и география, Минало и съвремие на Югоизточна Европа, а също и „Българският парламентаризъм 1879 – 1944 г.“ за студенти редовно и задочно обучение. Авторитетната преподавателска работа на кандидата личи и в магистърската програма по „Нова и Съвременна българска история“. Там той води задължителните курсове – „Войската и военните организации в политическия живот на България 1878 – 1944 г.“, „Армия и национална сигурност в България 1878 – 1939 г.“, „Проблеми на българската социалдемокрация 1891 – 1944 г.“ и „Нова българска история“ за магистри – неспециалисти.

Уменията на доц. В. Янчев и като изследовател, грижещ се за развитието на историческата наука, личат пряко и в неговата работа с докторантите, които е ръководил през годините и в момента. Взискателността му към седемте по-млади колеги пряко проличава в тяхното израстване като специалисти по проблемите на следосвобожденската ни история.

Качествата на доц. Янчев като преподавател пряко личат и в десетките консултации за студенти от Исторически факултет, а също за колеги от гранични с нашата наука специалности, засягащи пряко работата им. В тази посока трябва да се отбележи и авторството на кандидата на текстове за следосвобожденското развитие на България в ред учебници за средните училища.

Познанията и идеите на доц. В. Янчев намират приложение в неговото участие в научноизследователски проекти към Фонд научни изследвания към МОН и проекти към НИС на СУ „Климент Охридски“.

Несъмнени са заслугите на колегата Янчев като член на Работния комитет по организацията и провеждането на Третия международен конгрес по българистика през май 2013 г., а също за учредяването и дейността на Международна асоциация по българистика през 2014 година. Работата в тази сфера подчертава неговата ангажираност за развитието на историческата наука.

В заключение държа да отбележа, че доц. Янчев е утвърден изследовател, умеещ да изгражда убедителна, достоверна картина по проучваните проблеми, основана на наситена информация и представена с прецизна стилистика. Високото професионално ниво и реалните му научни приноси в познаването на Новата българска история, съчетани с безспорните му преподавателски умения ми дават основание да препоръчам на членовете на уважаемото научно жури да присъди академичната длъжност „професор“ на колегата Веселин Костов Янчев.

София, 12. 01. 2015 г.

Доц. д-р Т. Попнеделев